

KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET I OSLO
FORNMINNESEKSJONEN
Postboks 6762,
St. Olavs Plass
0130 Oslo

RAPPORT

ARKEOLOGISK UTGRAVNING

Bosetnings- og dyrkningsspor

Rossum sørstua 55/3, Rossum
vestre 55/7, Nes øvre søndre 56/2,
GRAN KOMMUNE, OPPLAND
FYLKE

Mari Arentz Østmo / Anne Skogsfjord

Oversiktsbilde, lokalitet 3.

Oslo 2010

**KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET
I OSLO**

Gårds-/ bruksnavn Rossum sørstua Rossum vestre Nes øvre søndre	G.nr./ b.nr. 55/3 55/7 56/2
Kommune Gran	Fylke Oppland
Saksnavn Kabeltrasé i Røykenvika	Kulturminnetype Bosetnings- og dyrkningsspor
Saksnummer (arkivnr. Kulturhistorisk museum) 07/6625	Tiltakskode/ prosjektkode 760056/ 430086
Eier/ bruker, adresse	Tiltakshaver Hadeland EnergiNett, Jarenveien 15-17, 2770 Jaren
Tidsrom for utgravning 27.- 31. august 2007	M 711-kart/ UTM-koordinater/ Kartdatum LOK 1: EU89-UTM; Sone 33, N: 6708652, Ø: 251274
ØK-kart CL057-5-2	ØK-koordinater
A-nr. 2007/205	C.nr. C56196-C56198
ID-nr (Askeladden) Lok. 1: 108969 Lok. 2: 108971 Lok. 3: 108972	Negativnr. (Kulturhistorisk museum) Cf33744
Rapport ved: Mari Østmo / Anne Skogsfjord	Dato: 17.09.2010
Saksbehandler: Ingunn Holm	Prosjektleder: Jan Henning Larsen

SAMMENDRAG

I forbindelse med utbygging av høyspentnett i Røykenvika med omlegging til jordkabel og oppsetting av nye trafostasjoner, foretok Kulturhistorisk museum en utgravning av tre lokaliteter i august 2007.

De undersøkte lokalitetene viser at det på disse stedene har vært ulike aktiviteter i forhistorisk tid. På lok. 1 ble det avdekket 19 strukturer, et mulig nyere kulturlag registrert som S13 under registreringen og rester av eldre dyrkningslag, lag A og lag B som med største sannsynlighet er fra forhistorisk tid. Det ble funnet 3 stolpehull, 5 nedgravninger, 1 omrotet ildsted/kokegropsbunn, 7 kokegroper og 3 ble avskrevet. To kokegroper er datert til yngre romertid, AD250-430 og AD 235-415, en kokegrop er datert til 425-540, dvs folkevandringstid.

På lok. 2 ble det undersøkt en åkerrein, en mindre kullkonsentrasjon og en rydningsrøys. En prøve fra rydningsrøysen er datert til AD 245-375, dvs. yngre romertid.

På Lok 3. ble det avdekket ni strukturer hvorav seks var kokegroper eller spor av kokegroper, de øvrige var nedgravninger. En kokegrop er datert til AD 445-635, dvs folkevandringstid/merovingertid og en grop til AD 265-440, dvs yngre romertid/folkevandringstid.

Dateringene viser en aktivitet i eldre jernalder. Dateringene fra en lignende undersøkelse i området i 2008 ga dateringer til perioden eldre bronsealder til middelalder. Undersøkelsene viser at dette landskapet på Hadeland har stor tidsdybde, og utgravningen har gitt oss ny og viktig informasjon om aktiviteter og bosetning i forhistorisk tid.

INNHOOLD

1. BAKGRUNNEN FOR UNDERSØKELSEN	2
2. DELTAGERE, TIDSRØM	2
3. FORMIDLING	3
4. LANDSKAPET, FUNN OG FORNMINNER.....	3
5. UTGRAVNINGEN.....	4
5.1 Problemstillinger og prioriteringer.....	4
5.2 Utgravningsmetode.....	4
5.3 Utgravningens forløp.....	5
5.4 Kildekritiske forhold	5
5.5 Utgravningen.....	5
5.5.1 Funnmateriale	6
5.5.2 Strukturer	6
5.5.3 Naturvitenskapelige prøver	8
5.5.4 Datering	9
5.6 Vurdering av utgravningsresultatene, tolkning og diskusjon.....	9
6. KONKLUSJON.....	10
7. LITTERATUR	10
8. VEDLEGG	11
8.1 Strukturliste	11
8.2 Funn og prøver	11
8.3 Tilveksttekst	12
8.4 Tegninger	15
8.5 Fotoliste	17
8.6 Analyser.....	19
8.7 Kart.....	22

RAPPORT FRA ARKEOLOGISK UTGRAVNING

ROSSUM SØRSTUA 55/3, ROSSUM VESTRE 55/7, ØVRE NES SØNDRE 56/2, GRAN KOMMUNE, OPPLAND

MARI ARENTZ ØSTMO/ ANNE SKOGSFJORD

1. BAKGRUNNEN FOR UNDERSØKELSEN

Bakgrunnen for undersøkelsen var utbygging av høyspentnett i Røykenvika med omlegging til jordkabel og oppsetting av nye trafostasjoner. 12. juni 2007 mottok Kulturhistorisk museum kopi av brev til Riksantikvaren med dispensasjonssøknad og registreringsrapport. Registrering av området ble gjennomført av Oppland fylkeskommune i perioden 11.-24. mai 2007 (Andersen 2007). I brev til Riksantikvaren 15. juli 2007 anbefalte KHM at det ble innvilget dispensasjon etter kulturminnelovens § 8, 1. ledd, for de automatisk fredete kulturminnene id 108969, 108971 og 108972 som ble påvist under registreringen.

På grunn av tidspress og tilgjengelighet av mannskap hos Oppland fylkeskommune, fikk tiltakshaver, Hadeland EnergiNett AS starte grøftegravningen uten tilsyn fra arkeolog. Det medførte at det første strekket av kabelgrøfta på Rossum Sørstua 55/3 skar gjennom fire kokegroper. Resten av sjaktningen ble gjennomført med tilsyn fra arkeolog. Det ble påvist strukturer av forhistorisk karakter på tre av sjaktene på de undersøkte lokalitetene. På Rossum Sørstua ble det registrert fire kokegroper, 1 ildsted, 5 stolpehull og enkelte andre udefinerte nedgravninger samt et kulturlag som dekket deler av lokaliteten. Kulturlaget inneholdt konsentrasjoner av kull og skjørbrente stein som kan stamme fra kokegroper. Det ble også funnet et fragment av esseslagg og brente bein. På Rossum vestre ble det registrert en åkerrein, en udefinert kullkonsentrasjon og en rydningsrøys. På Øvre Nes søndre ble det påvist flere kokegroper og svært nedpløyde rester av kokegroper.

2. DELTAGERE, TIDSRØM

De arkeologiske utgravningene på Rossum Sørstua, Rossum vestre og Nes øvre ble gjennomført i perioden 27.-31. august 2007. Feltmannskapet besto av feltleder Mari Arentz Østmo, feltassistent Bjørn-Håkon Eketuft Rygh og GIS-ansvarlig Kevin Wooldridge. I tillegg til det arkeologiske feltmannskapet, bidro gravemaskinfører og medhjelper Jørgen Kaasa, og Knut Steinsnes fra maskinentreprenør Olav Solvang AS, de tre første dagene av undersøkelsen.

3. FORMIDLING

Det ble ikke gjort tiltak for å drive aktivt formidling i løpet av undersøkelsen. Fordi undersøkelsen var av svært begrenset omfang, ble den heller ikke gjenstand for særlig interesse fra lokalmiljøet. De få fra lokalmiljøet som besøkte feltet ble vist rundt og fortalt om de arkeologiske funnene.

4. LANDSKAPET, FUNN OG FORNMINNER

Undersøkellesområdet ligger i et sentralt bosetningsområde på det indre Østlandet. Fra jernalder og middelalder er det registrert en rekke gravminner og flere monumentale steinbygninger fra middelalder. Røykenvika ligger nordvest i Gran kommune på Hadeland, rett ved Randsfjorden. Gran er av kommunene på Hadeland med størst rikdom på funn og en rekke gravminner, særlig på Tingelstadplataet som også er kjent for sine kirkebygg og er definert som et nasjonalt viktig kulturlandskap (Hage 2003). Røykenvika er en del av dette landskapet. Selv om området er rikt på både gravminner og funn, er det påvist få bosetningsspor. I senere tid er det undersøkt kokegroper, ildsteder og stolpehull datert til førromersk jernalder i forbindelse med en kirkegårdsutvidelse på Tingelstad nye kirke.

Gård	Kulturminnetype	Antall
Rossum	Gravminne (Id 42886, Id 42897, Id 81094 og Id 81104)	4
Rossum	Gravfelt (Id 13649 og Id 22991)	2
Rossum	Bergkunst (Id 52653)	1
Rossum	Bosetnings-/aktivitetsområde (Id 108969). Denne undersøkelsens lok. 1.	1
Rossum	Dyrkningsspor (Id 108971). Denne undersøkelsens lok. 2.	1
Rossum	Bygdeborg (Id 42893)	1
Rossum	Funnsted for bronselur C19023 (Id 3865)	1
Øvre Nes søndre	Gravfelt (Id. 52648)	1
Øvre Nes søndre	Aktivitets-/bosetningsområde (Id 108972). Denne undersøkelsens lok. 3.	1

Registrerte kulturminner på de berørte gårdene Rossum og Øvre Nes søndre.

Rossum er nevnt første gang i 1520. Oluf Rygh tolker navnet som Rosseimr, der første ledd kan være ross (hross) n., Hest. Rossum var i 1647 en helgård, og eid av en velstående borger i Christiania. Nes var allerede i middelalderen delt i flere parter. Den parten som sannsynligvis er gnr. 56 er i følge Oluf Rygh nevnt første gang i 1361. Nes var i 1647 delt i fire gårder, tre helgårder og en halvgård, men det er ikke mulig å finne ut hvem av dem som tilsvarende dagens gnr. 56. I følge Askeladden er det registrert 11 lokaliteter med automatisk freda kulturminner på Rossum, gnr, 55. På Øvre Nes søndre, gnr. 56, er det i følge Askeladden registrert to lokaliteter med automatisk freda kulturminner, et gravfelt i tillegg til id 108972, som omfattes av foreliggende tiltak (Hom 2007).

Den klart dominerende fornminnetypen i Gran kommune i dag er graver fra jernalder. Av 406 treff i Askeladden på Gran kommune er det 282 lokaliteter med gravminner fra forhistorisk tid. Disse kulturminnene er i hovedsak

lokalisert i sentralbygdene, på gårder som kan føres tilbake til jernalderen. De øvrige automatisk freda kulturminnene i kommunen utgjør flere tufter fra middelalder, en håndfull skålgropsteiner, og i alt tre bygdeborger. Det er registrert flere felt med rydningsrøys og fossile jordbruksspor. De fleste av disse ligger i felt sammen med gravhauger (Holm 2007).

De kjente løsfunne oldsakene i kommunen utgjøres først og fremst av en rekke fine funn fra ødelagte graver fra jernalder, enkelte våpen fra middelalder, og en del redskaper fra yngre steinalder (jf. Tilveksten, www.dokpro.uio.no). I tillegg kan to sjeldne funn nevnes. Det ene er deler av en bronselur fra bronsealder (C19023), funnet på Rossum gnr. 55/3, en av gårdene som omfattes av det omsøkte tiltaket. Det andre er en elghornshakke som er ¹⁴C-datert til 7300 +/- 100 BP, dvs. siste del av eldre steinalder (nøstvet) (C14789, id 022042). Hakken ble funnet i en myr i utmarka på Østen gnr. 134/1. Utenom denne er det bare gjort et annet funn fra eldre steinalder i kommunen (en spissnakked trinnøks funnet på Hauglandslykja, Haug gnr. 125/2 ved Randsfjorden) (Holm 2007).

5. UTGRAVNINGEN

Registreringen ble gjort i de delene av tiltaksområdet som syntes å inneha stort potensial for automatisk fredete kulturminner. Det ble avdekket en rekke potensielle forhistoriske kulturminner hvorav både dyrkningsspor (dyrkningslag og rydningsrøys), mulig bosetningsspor (stolpehull og nedgravninger) og aktivitetsspor (kokegrop). Undersøkelsen ble gjennomført ved tre personer i en uke hvorav til sammen 1 dag gikk med til pakking av utstyr og prøver, ut- og hjemreise. En av deltagerne brukte også mesteparten av sin tid til å utføre den digitale dokumentasjonen for undersøkelsen.

5.1 PROBLEMSTILLINGER OG PRIORITERINGER

Den overordnede prioriteringen ved undersøkelsen (Holm 2007:7) var å sette kokegropene og dyrkningssporene inn i en bosetningshistorisk sammenheng. Problemstillingene i tilknytning til kokegropene var å datere dem, om mulig vurdere deres funksjon og kartlegge om det fantes bein eller gjenstandsfunn i dem. For dyrkningssporene var det prioritert å datere dem, om mulig påvise hva som ble dyrket og få klarhet i stratigrafien mellom de ulike dyrkningslagene og rydningsrøysen.

Det ble lagt opp til at 2/3 av strukturene skulle undersøkes, og det ble presisert at rydningsrøysen på lok. 2 og en beinkonsentrasjon på lok. 1 skulle være blant disse.

5.2 UTGRAVNINGSMETODE

Undersøkelsen ble gjennomført ved hjelp av maskinell flateavdekking (Løken, Pilø og Hemdorff 1996). Flateavdekkingen skulle ikke følge kulturminnene for å avgrense dem, men holde seg innenfor kabelgrøftens utstrekning. Undersøkelsen skulle kun gjennomføres innenfor samme utstrekning som registreringssjaktene.

Det ble avdekket et større område på lok. 1 der det skal oppføres en trafostasjon mens det på resten av undersøkelsesområde ble lagt en sjakt med bredde lik gravemaskinskuffen.

Et utvalg av kokegroper, stolpehull og nedgravninger ble snittet og dokumentert ved tegning og foto. Det ble tatt ut kullprøver fra flere av strukturene. Kulturlaget på lok. 1, S13 fra registreringen, ble fjernet maskinelt i flere omganger for å se etter eventuelle strukturer skåret ned i laget. På denne måten ble det påvist to kokegroper som var skåret ned i et eldre dyrkningslag som ikke var påvist ved registreringen. Disse kokegropene og dyrkningslaget ble snittet maskinelt da de lå svært dypt i sjakten og det syntes ikke forsvarlig å oppholde seg der lenger høyst nødvendig for å dokumentere profilet og ta ut prøver.

Åkerreinen på lok. 2 ble snittet og rydningsrøysen rensset frem. Både dyrkningslag og rydningsrøys ble tegnet i profil og det ble tatt ut prøver med henblikk på både ¹⁴C-dateringer og makrofossilanalyser.

5.3 UTGRAVNINGENS FORLØP

Undersøkelsen startet mandag 27. august 2007. Etter avreise fra KHM om morgenen ble de tre lokalitetene raskt befart før avdekkingen på lok. 1 startet kl 13. Avdekkingen på alle lokalitetene ble ferdigstilt i løpet av onsdag 29. august. Undersøkelsen av strukturene på lokalitetene forgikk dels parallelt med avdekkingen på andre lokaliteter. Undersøkelsen ble ferdigstilt fredag.

5.4 KILDEKRITISKE FORHOLD

Stedvis var det svært vanskelig å gjenfinne de gjenfylte sjaktene fra registreringen. Siden sjakten var av så begrenset bredde, skal det lite til å treffe skjevt i forhold til tidligere sjakter. Dette var særlig et problem på lok. 2 der vår sjakt ble lagt litt lenger nord enn registreringssjakten slik at det som gjenstod av rydningsrøysen allerede var fremrenset under registreringen, og det ble følgelig vanskelig å vurdere med sikkerhet det stratigrafiske forholdet mellom dyrkningslag og ryddet stein, da overliggende lag ikke var bevart.

Det er vanskelig å vurdere kulturminnenes fulle kontekst når kun et svært begrenset område avdekkes og undersøkes. Dette gjelder særlig de mulige stolpebygd hus eller et gjerdesystem. Det kan imidlertid ikke utelukkes at de er nettopp det og at området er forstyrret av den senere smia som skal ha stått i dette området. Det kan derfor hende at det ligger bedre bevarte spor av bosetning rett utenfor undersøkelsesområdet.

5.5 UTGRAVNINGEN

Utgravningen bestod i undersøkelsen av tre lokaliteter; Lok. 1 på Rossum Sørstua, Lok. 2 på Rossum vestre og Lok. 3 på Øvre Nes søndre.

5.5.1 FUNNMATERIALE

Det ble ikke gjort gjenstandsfunn på noen av lokalitetene, men det ble funnet brente bein på Lok.1; F1 og F2. De brente beina ble funnet i forbindelse med avdekkingen og opprensningen av S117, en stor kokegrop skåret ned i et stratigrafisk eldre dyrkningslag. Det er ikke gjort noen osteologisk analyse av beina, men de synes å inneholde bl.a. tå/fingerbein og ribbein. Se 5.5.2 Strukturer for nærmere beskrivelse av konteksten.

5.5.2 STRUKTURER

Lok. 1 Rossum Sørstua

Det ble avdekket 19 strukturer, et mulig nyere kulturlag registrert som S13 under registreringen og rester av eldre dyrkningslag, lag A og lag B som med største sannsynlighet er fra forhistorisk tid. Av disse var det 3 stolpehull, 5 nedgravninger, 1 omrotet ildsted/kokegropsbunn, 7 kokegroper og 3 strukturer ble avskrevet. Et utvalg av strukturene ble snittet. De mulige stolpehullene var alle relativt grunne og hadde fyllmasser som bestod av brun humusholdig sand med enkelte mindre steiner. Det var ikke mulig å se at stolpehullene var del av noe system, men dette kan skyldes at det avdekkete området var begrenset og at det har vært en del aktivitet der i nyere tid med bl.a. en smie (Andersen 2007:5). Nedgravningene hadde hovedsakelig samme fyllmasse som stolpehullene; brun humusholdig sand med varierende innslag av mindre steiner.

Under registreringen ble det påvist et kulturlag som lå over flere av stolpehullene/nedgravningene. Laget S13 besto av humusholdig sandjord iblandet kullkonsentrasjoner og skjørbrent stein. Det ble foreslått at kulturlaget kunne være bl.a. utdratte kokegroper. Det er heller ikke usannsynlig at kulturlaget kan settes i sammenheng med den omtalte smieaktiviteten i området. Kulturlaget ble delvis fjernet under registreringen og det resterende ble fjernet maskinelt under undersøkelsen. Under S13 ble det påvist eldre dyrkningslag med to mulige faser. Her omtalt som Lag A og Lag B der Lag A er det stratigrafisk yngste laget. Dyrkningslaget ble fjernet maskinelt for å få avdekket evt. faser og for å se etter eventuelle strukturer under dyrkningslaget. Lag A var et brunt, humus og sandblandet dyrkningslag som lå rett under det kull- og skjørbrent steinholdige kulturlaget S13. Under Lag A lå Lag B, et gråbrunt humusholdig sandlag tolket som en mulig eldste fase av dyrkningslaget. Lag B var kun rundt 20 cm tykt, Lag A opp mot 50 cm tykt på det meste. Dyrkningslagenes tykkelse avtok gradvis sørover i sjakten og kunne ikke observeres helt i den søndre enden av sjakten.

Kokegropene kan deles i to grupper. Fire av dem, S100, S101, S102 og S104, var relativt små kokegroper som ble snittet av tiltakshaver i forbindelse med registreringen. Disse lå i nordre del av feltet og kunne ikke settes inn i en stratigrafisk relasjon med feltet for øvrig. En mindre kokegrop, S116, hadde samme form og størrelse som de fire nordre kokegropene, men lå skåret ned i den nordre ytterkanten av lag A. De resterende kokegropene S117 og S118 skilte seg fra de øvrige på bakgrunn av sin stratigrafiske lokalisering; forseglet av Lag A og delvis skåret ned i Lag B. Disse kokegropene var også langt større enn de øvrige. I overflaten av en av disse kokegropene, S117, ble det funnet

brent bein. S117 bestod i realiteten av tre kokegroper som gikk i hverandre og ga et omrota inntrykk i plan med konsentrasjoner av rødbrent sand, kull og skjørbrent stein. Det er trolig i dette området det under registreringen ble observert en uklar struktur, S12, som bestod av en beinkonsentrasjon og rødbrent sand. Strukturen ble ikke gjenfunnet under den arkeologiske utgravningen. Beskrivelsen av registreringens S12 tyder på flere likheter med overflaten av S117 og det er sannsynlig at det har vært en lignende struktur, eventuelt del av samme struktur.

Sjakt på lok. 1 (Cf33744_42).

Snitting av S-117, lok. 1 (Cf33744_49).

Lok. 2 Rossum vestre

Det ble undersøkt en åkerrein, en mindre kullkonsentrasjon og en rydningsrøys. Undergrunnen (1) var grågul, kompakt sandig leire med enkelte småstein. Over dette lå (2) et mørk grått, svakt humusholdig sand og leirelag med spredte kullfragmenter og lysere rødbrune spetter. Det er usikkert om dette laget kun er nedvasking av humus og kull i undergrunnen eller om det egentlig skal skilles ut som en eldste fase. Over (2) lå dels (3) et dyrkningslag bestående av brun, humusblandet fin sand og silt med enkelte småstein, dels (4) lyst brunt humusblandet silt og sandlag med få steiner.

Rydningsrøysen lå i øvre del av lag 4, men det var ikke mulig å si hvilket lag som hadde ligget over og forseglet steinene; det moderne pløyelaget eller et annet eldre dyrkningslag slik det ble foreslått i registreringsrapporten. Lengre øst for rydningsrøysen ble stratigrafien i åkerreinen mer uklar og det syntes å være flere mulige linser eller kulturlag med begrenset avsetning der åkerreinen var på det tykkeste. Det var likevel ikke mulig å se klare fyllskifter fra

dyrkningslaget ved rydningsrøysen og østover mot de mer omrotede områdene. Under prøveuttak ble det funnet moderne glass i et av lagene i det mer omrotede området. Grunneier kunne informere om at det der var påfylt tilkjørte masser fra et helt annet sted.

Den registrerte kullholdige strukturen ble snittet, men synes kun å være en flekk av kullholdig humusholdig leire som kan være naturlig tilformet og ikke en egentlig struktur.

Lok. 3 Øvre Nes søndre

På lok. 3 ble det avdekket ni strukturer hvorav 6 var kokegroper eller spor av kokegroper i form av rødbrent leire og kullfragmenter. De øvrige var nedgravninger av ymse former, alle relativt grunne og fylt med brun humusholdig leire med enkelte stein og kullfragmenter. Undergrunne bestod av har, kompakt grågul leire.

Alle anlegg med unntak av ett, ble snittet og dokumentert. Kullprøver ble tatt fra et utvalg av strukturene.

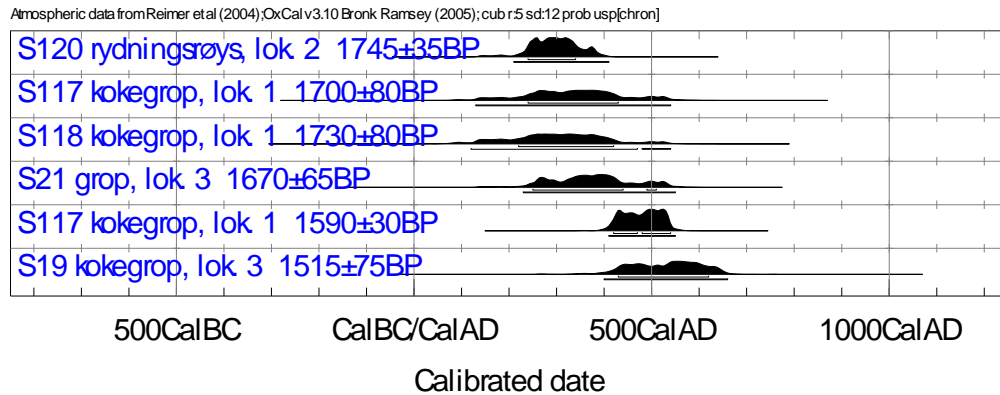
S-22 profil på lok. 3 (Cf33744_105).

5.5.3 NATURVITENSKAPELIGE PRØVER

Det ble tatt ut kull- og makrofossilprøver. Seks kullprøver ble vedartsbestemt av Helge I. Høeg (se vedlegg). Det var kun furu i alle prøvene, unntatt i prøven fra rydningsrøys S-120 som også inneholdt bjørk.

5.5.4 DATERING

Det foreligger ingen daterende gjenstandsfunn. 6 prøver ble datert ved NTNU (se vedlegg). Alle dateringene er til eldre jernalder.

Lok.	S.nr.	Struktur	Datering
1	S-117	Kokegrop	AD 250-430, AD 425-540
1	S-118	Kokegrop	AD 235-415
2	S-120	Rydningsrøys	AD 245-375
3	S-19	Kokegrop	AD 445-635
3	S-21	Grop / nedgravning	AD 265-440

5.6 VURDERING AV UTGRAVNINGSRISULTATENE, TOLKNING OG DISKUSJON

Det ble avdekket 30 strukturer samt to områder med dyrkningslag og ett område med kulturlag av ukjent opprinnelse. Strukturene bestod hovedsakelig av kokegrop, men også et fåtalls stolpehull eller nedgravninger av ukjent funksjon ble undersøkt. Det var ikke mulig å sette stolpehull og nedgravninger inn i en større boplass-sammenheng da det avdekkete området er for lite til å se om dette er mer tilfeldig, enkeltliggende strukturer eller om de er en del av et boplassområde. Dateringene viser at aktiviteten kan dateres til yngre romertid og folkevandringstid.

Det ble undersøkt tre nye lokaliteter i 2008 på Rossum sørstua, 55/3, Rossumhagen, 55/8, og Egge øvre, 48/3. Lok. 1 omfattet en kokegrop, datert til merovingertid. Lok. 2 omfattet jordbruksspor i form av dyrkningslag og rydningsrøys under dagens pløyelag, med dateringer av to dyrkningslag til hhv. eldre og yngre bronsealder. Lok. 3 omfattet en kokegrop og to kullholdige grop, førstnevnte datert til romertid, mens en av gropene ble datert til senmiddelalder (Wenn 2010).

Utgravningene i forbindelse med ny kabletrasé i Røykenvika har vist varierte aktiviteter i området fra eldre bronsealder til middelalder.

6. KONKLUSJON

De undersøkte lokalitetene viser at det på disse stedene har vært ulike aktiviteter i forhistorisk tid. På lok. 1 ble det avdekket 19 strukturer, et mulig nyere kulturlag registrert som S13 under registreringen og rester av eldre dyrkningslag, lag A og lag B som med største sannsynlighet er fra forhistorisk tid. Det ble funnet 3 stolpehull, 5 nedgravninger, 1 omrotet ildsted/kokegropsbunn, 7 kokegroper og 3 strukturer ble avskrevet. To kokegroper er datert til yngre romertid, AD 250-430 og AD 235-415, en kokegrop er datert til 425-540, dvs folkevandringstid.

På lok. 2 ble det undersøkt en åkerrein, en mindre kullkonsentrasjon og en rydningsrøys. En prøve fra rydningsrøysen er datert til AD 245-375, dvs. yngre romertid.

På Lok 3. ble det avdekket ni strukturer hvorav seks var kokegroper eller spor av kokegroper, de øvrige var nedgravninger. En kokegrop er datert til AD 445-635, dvs folkevandringstid/merovingertid og en grop til AD 265-440, dvs yngre romertid/folkevandringstid.

Dateringene viser en aktivitet i eldre jernalder. Dateringene fra en lignende undersøkelse i området i 2008 ga dateringer til perioden eldre bronsealder til middelalder (Wenn 2010). Undersøkelsene viser at dette landskapet på Hadeland har stor tidsdybde, og utgravningen har gitt oss ny og viktig informasjon om aktiviteter og bosetning i forhistorisk tid.

7. LITTERATUR

Holm, Ingunn

2007 *Prosjektbeskrivelse*. KHM's arkiv.

Andersen, Ø. Rønning,

2007 *Upubl. Registreringsrapport*. Oppland fylkeskommune.

Wenn, Camilla C.

2010 *Rapport fra arkeologisk utgravning av boplassfunn og dyrkningsspor. Rossum sørstua, 55/3, Rossumhagen, 55/8, og Egge øvre, 48/3*. KHM's arkiv.

8. VEDLEGG

8.1 STRUKTURLISTE

Lok.	Struktur-nummer	Struktur	Form i Flate	Bredde i profil	Dybde i profil	Kommentar
1	S-100	Kokegrop		150	25	
1	S-101	Kokegrop		180	38	
1	S-102	Kokegrop		0	0	
1	S-103	Grop / nedgravning		0	0	
1	S-104	Kokegrop		130	0	
1	S-105	Stolpehull	Rund	28	18	
1	S-106	Avskrevet		0	0	
1	S-107	Avskrevet		0	0	
1	S-108	Stolpehull		0	0	
1	S-109	Ildsted		0	0	
1	S-110	Grop / nedgravning	Oval	45	15	
1	S-111	Stolpehull	Oval	35	14	
1	S-112	Grop / nedgravning	Oval	50	13	
1	S-113	Grop / nedgravning	Ujevn	0	0	
1	S-114	Grop / nedgravning	Ujevn	0	0	
1	S-115	Avskrevet		0	0	
1	S-116	Kokegrop	Rund	80	36	
1	S-117	Kokegrop		280	40	AD 250-430, AD 425-540
1	S-118	Kokegrop	Oval	209	29	AD 235-415
2	S-120	Rydningrøys	Oval	125	33	AD 245-375
2	S-121	Ildsted	Rund	40	8	
3	S-13	Kulturlag		0	0	
3	S-18	Annet	Ujevn	0	0	
3	S-19	Kokegrop	Oval	240	57	AD 445-635
3	S-20	Mulig ildsted	Ujevn	60	4	
3	S-21	Grop / nedgravning	Rund	200	43	AD 265-440
3	S-22	Kokegrop	Oval	150	40	
3	S-23	Kokegrop	Rund	49	6	
3	S-24	Kokegrop	Ujevn	70	10	
3	S-25	Kokegrop	Oval	136	30	
3	S-26	Grop / nedgravning		80	0	

8.2 FUNN OG PRØVER

Prøve-nummer	Struktur-nummer	Prøvemerket	Vekt, gram	T-nr	Alder BP	Datering
1	S-26	C56198/8	4,4			
2	S-25	C56198/7	7,3			
3	S-112	C56196/8	0,3			
4	S-111	C56196/7	1,1			
7	S-13	C56196/2	9,8			
8	S-117	C56196/12. Merket I på tegning	71,1			
10	S-117	C56196/10. Merket III på tegning	1,6	TUa-8038	1590+/-30	AD 425-540
11	S-117	C56196/11. Merket II på tegningen	34,8	T-20094	1700+/-80	AD 250-430

13	S-118	C56196/13	19,7	T-20095	1730+/-80	AD 235-415
14	S-101	C56196/4	11,4			
15	S-110	C56196/6	0,4			
16	S-100	C56196/3	18,3			
17	S-116	C56196/9	20,9			
18	S-20	C56198/2	13,8			
19	S-19	C56198/1	9,6	T-20096	1515+/-75	AD 445-635
20	S-21	C56198/3	9,0	T-20097	1670+/-65	AD 265-440
21	S-23	C56198/5	0,6			
22	S-24	C56198/6	0,6			
23	S-105	C56196/5	0,2			
24	S-120	C56197/1. Merket KP6 på tegning	1,6	TUa-8039	1745+/-35	AD 245-375
25	S-22	C56198/4	4,2			
Kastet	S-120	Lag 2, KP4				
Kastet	S-120	Lag 3, KP1, KP2, KP5, M1, M2				
Kastet	S-120	Lag 4, M3,M4, KP3				
Kastet	S-121					

Struktur-nummer	Struktur	Makrofossilprøve-nummer	C-nr.	Innsamlet dato	Signatur
S-117	Kokegrop	MF-6	C56196/14	29.08.2007	MØ
S-117	Kokegrop	MF-9	C56196/15	29.08.2007	MØ
S-117	Kokegrop	MF-12	C56196/16	29.08.2007	MØ

8.3 TILVEKSTTEKST

C56196-C56198

Boplassfunn og dyrkningsspor fra eldre jernalder fra ROSSUM SØRSTUA 55/3, ROSSUM VESTRE 55/7, ØVRE NES SØNDRE 56/2, GRAN K., OPPLAND

I forbindelse med utbygging av høyspentnett i Røykenvika med omlegging til jordkabel og oppsetting av nye trafostasjoner, registrerte Oppland fylkeskommune området i perioden 11.-24.05.2007 (Andersen 2007). Kulturhistorisk museum foretok en utgravning av tre lokaliteter, lok.1 id 108969, lok.2 id 108971 og lok. 3 id 108972 i perioden 27.-31.08.2007. Det ble avdekket 30 strukturer samt to områder med dyrkningslag og ett område med kulturlag av ukjent opprinnelse. Strukturene besto hovedsakelig av kokegrop, men også et fåtalls stolpehull eller nedgravninger av ukjent funksjon ble undersøkt (Østmo og Skogsfjord 2010).

Litteratur: Andersen, Ø. R., 2007, Upubl. registreringsrapport, Oppland fylkeskommune.

Østmo, Mari A. og Anne Skogsfjord, 2010, Rapport fra arkeologisk utgravning av bosetnings- og dyrkningsspor. ROSSUM SØRSTUA 55/3, ROSSUM VESTRE 55/7, ØVRE NES SØNDRE 56/2, GRAN KOMMUNE, OPPLAND FYLKE KHM's Arkiv.

C56196/1-16

Boplassfunn fra eldre jernalder fra ROSSUM SØRSTUA av RAASSUM (55/3), GRAN K., OPPLAND.

Prøver fra lok. 1. Det ble avdekket 19 strukturer, et mulig nyere kulturlag registrert som S13 under registreringen og rester av eldre dyrkningslag, lag A og lag B som med største sannsynlighet er fra forhistorisk tid. Av disse var det 3 stolpehull, 5 nedgravninger, 1 omrotet ildsted/kokegropsbunn, 7 kokegroper og 3 ble avskrevet.

1) **Brente bein.** 14 biter brente bein. *Vekt:* 8,7 g. *Strukturnr:* S117 Kokegrop.

Kullprøver

- 2) Fra kullblandet lag S13. *Vekt:* 9,8 g.
- 3) Fra kokegrop S100. *Vekt:* 18,3 g.
- 4) Fra kokegrop S101. *Vekt:* 11,4 g.
- 5) Fra stolpehull S105. *Vekt:* 0,2 g.
- 6) Fra grop/ nedgravning S110. *Vekt:* 0,4 g.
- 7) Fra stolpehull S111. *Vekt:* 1,1 g.
- 8) Fra grop/ nedgravning S112. *Vekt:* 0,3 g.
- 9) Fra kokegrop S116. *Vekt:* 20,9 g.
- 10) Fra kokegrop S117. *Vekt:* 1,6 g. Vedartsbestemt til furu. Prøven er radiologisk datert til 1590±30 BP, calAD 425-540 (TUa-8038).
- 11) Fra kokegrop S117. *Vekt:* 34,8 g. Vedartsbestemt til furu. Prøven er radiologisk datert til 1700±80 BP, calAD 250-430 (T-20094).
- 12) Fra kokegrop S117. *Vekt:* 71,1 g.
- 13) Fra kokegrop S118. *Vekt:* 19,7 g. Vedartsbestemt til furu. Prøven er radiologisk datert til 1730±80 BP, calAD 235-415 (T-20095).

Makrofossilprøver fra kokegrop S117.

- 14) *Vekt:* 2,3 g.
- 15) *Vekt:* 0,1 g.
- 16) *Vekt:* 0,2 g.

Orienteringsoppgave: Lokaliteten ligger rett Ø for veiskillet mellom Rossumsgutua og innkjørselen til Rossum sørstua, fra 23 til 75 m N/NØ for stabburet på Rossum sørstua.

Kartreferanse: ØK, CL 057-5-2. *Projeksjon:* EU89-UTM; Sone 33, N: 6708652, Ø: 251274.

LokalitetsID: 108969

C56197/1

Dyrkningsspor fra **ynge romertid** fra ROSSUM VESTRE av RAASSUM (55/7), GRAN K., OPPLAND.

Prøve fra lok. 2. Det ble undersøkt en åkerrein, en mindre kullkonsentrasjon og en rydningsrøys.

1) **Kullprøve.** Fra rydningsrøys S120, lag 4. *Vekt:* 1,6 g. Vedartsbestemt til bjørk og furu. Prøven er radiologisk datert på bjørk til 1745±35 BP, calAD 245-375 (TUa-8039).

Orienteringsoppgave: Lokaliteten ligger på jorden umiddelbart Ø for gårdstunet på Rossum vestre, gnr. 55, bnr. 7. Den ligger 78 m Ø/SØ for eksisterende driftsbygning, og 98 m Ø/SØ for det sørlige våningshuset på gården.

Kartreferanse: ØK, CL 057-5-2. *Projeksjon:* EU89-UTM; Sone 33, N: 6708432, Ø: 251071.

LokalitetsID: 108971

C56198/1-8

Boplassfunn fra eldre jernalder fra NES ØVRE SØNDRE av NÆSBAKKEN (56/2), GRAN K., OPPLAND.

Prøver fra lok. 3. Det ble avdekket ni strukturer hvorav seks var kokegroper eller spor av kokegroper, de øvrige var nedgravninger.

Kullprøver

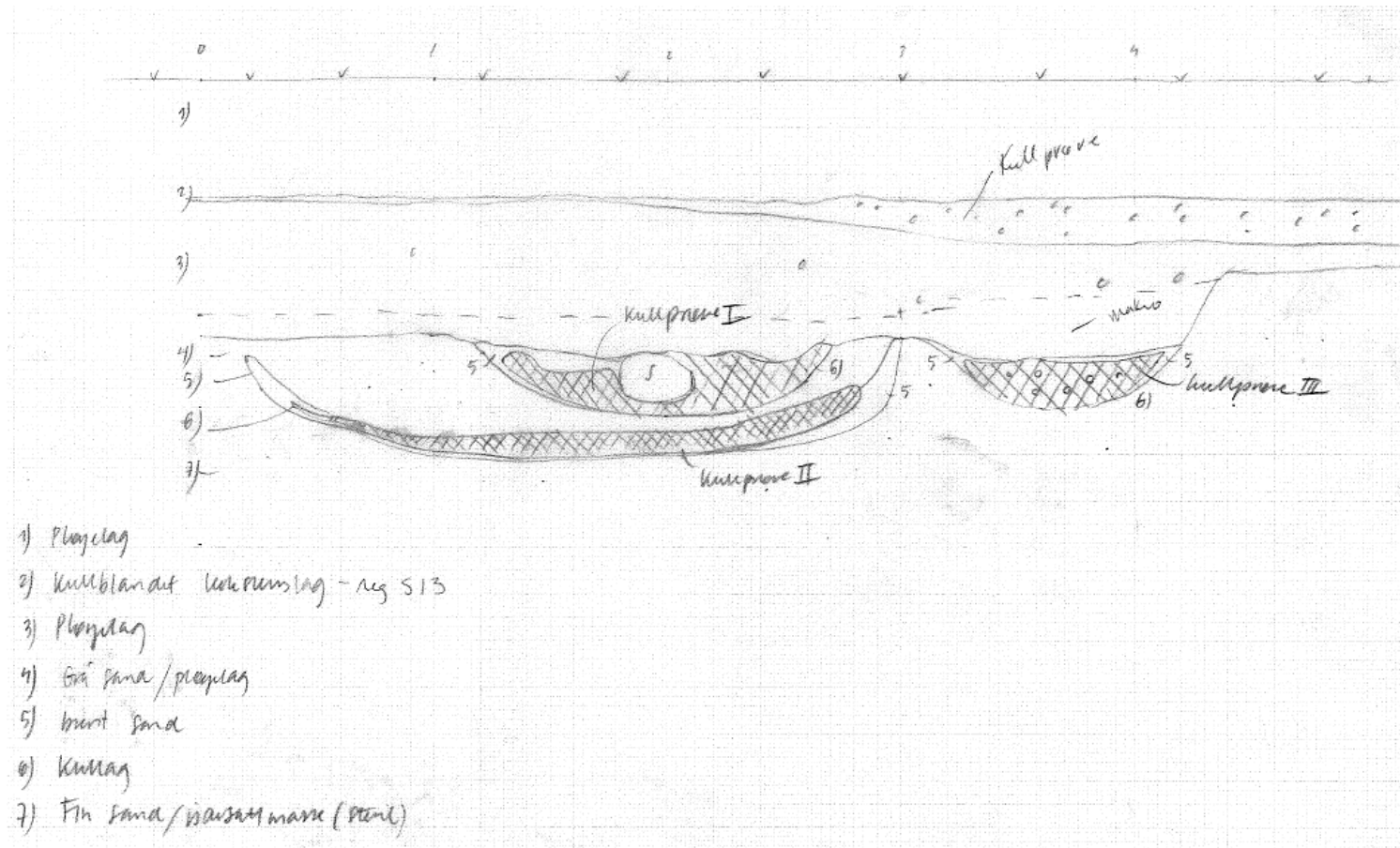
- 1) Fra kokegrop S19. *Vekt:* 9,6 g. Vedartsbestemt til furu. Prøven er radiologisk datert til 1515 ± 75 BP, calAD 445-635 (T-20096).
- 2) Fra mulig ildsted S20. *Vekt:* 13,8 g.
- 3) Fra grop/ nedgravning S21. *Vekt:* 9,0 g. Vedartsbestemt til furu. Prøven er radiologisk datert til 1670 ± 65 BP, calAD 265-440 (T-20097).
- 4) Fra kokegrop S22. *Vekt:* 4,2 g.
- 5) Fra kokegrop S23. *Vekt:* 0,6 g.
- 6) Fra kokegrop S24. *Vekt:* 0,6 g.
- 7) Fra kokegrop S25. *Vekt:* 7,3 g.
- 8) Fra grop/nedgravning S26. *Vekt:* 4,4 g.

Orienteringsoppgave: Lokaliteten ligger i vestlig kant av beitemark, ut mot gutua som fører fra gårdene på Nes øvre og nordover til Nesbakken og Storlykkja i N. Hele lokaliteten strekker seg fra den nordlige innkjørselen til tunet på Nes øvre, gnr. 56, bnr. 2, og til 20 m S/SØ for smia på motsatt side av gutua.

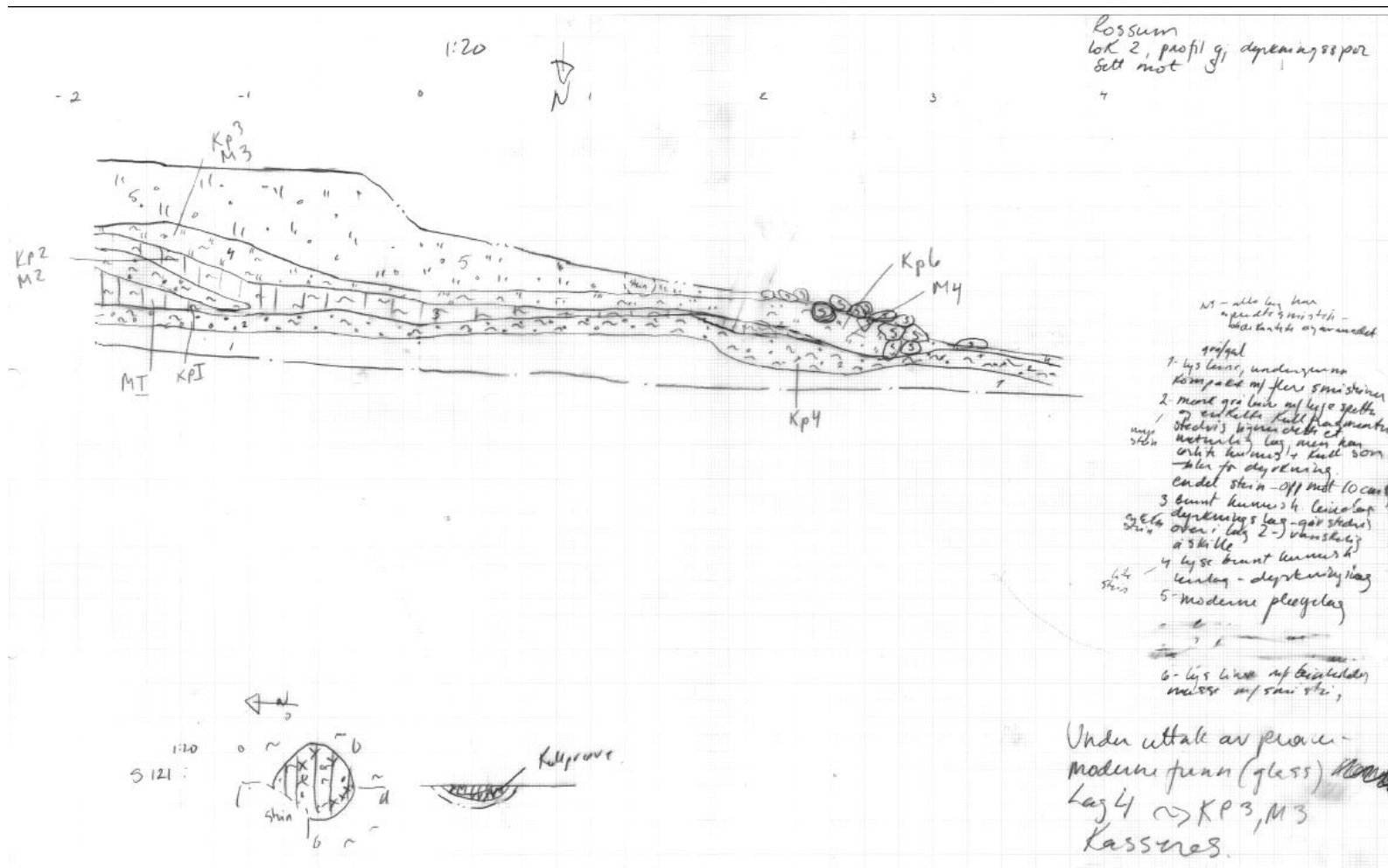
Kartreferanse: ØK, CL 057-5-4. *Projeksjon:* EU89-UTM; Sone 33, N: 6708547, Ø: 250375.

LokalitetsID: 108972

8.4 TEGNINGER

S117, profil. Kullprøve II er datert til AD 250-430, kullprøve III til AD 425-540.

Dyrkningsprofil, lok. 2. Rydningsrøys S-120, lag 4 (Kp6) er datert til AD 245-375.

8.5 FOTOLISTE

Filtnr	Motivbeskrivelse	Sett mot	fotograf	Dato
cf33744_001.jpg	Oversiktsbilde, lokalitet 1	NØ	Mari Arentz Østmo	27/8
cf33744_003.jpg	Oversiktsbilde, lokalitet 1	Ø	Mari Arentz Østmo	27/8
cf33744_005.jpg	Oversiktsbilde, lokalitet 1	SØ	Mari Arentz Østmo	27/8
cf33744_008.jpg	Utsyn fra lok 1 mot lok 2	S	Mari Arentz Østmo	27/8
cf33744_017.jpg	Lok 1: sjakt med registrert kulturlag før fjerning	NNV	Mari Arentz Østmo	27/8
cf33744_018.jpg	Lok 1, arbeidsbilde. Sjakting.	S	Mari Arentz Østmo	28/8
cf33744_021.jpg	Planfoto, S116 kokegrop	Ø	Mari Arentz Østmo	28/8
cf33744_022.jpg	Planfoto S117	S	Mari Arentz Østmo	28/8
cf33744_024.jpg	Planfoto S117	N	Mari Arentz Østmo	28/8
cf33744_026.jpg	Planfoto, S113 og S114	V	Mari Arentz Østmo	28/8
cf33744_027.jpg	Planfoto, S115		Mari Arentz Østmo	28/8
cf33744_028.jpg	Profilfoto, S104	V	Mari Arentz Østmo	28/8
cf33744_029.jpg	Profilfoto, S102	V	Mari Arentz Østmo	28/8
cf33744_031.jpg	Profilfoto, S103	Ø	Mari Arentz Østmo	28/8
cf33744_033.jpg	Planfoto, S118	S	Eketuft Rygh, Bjørn Håkon	28/8
cf33744_035.jpg	Profilfoto, S101	NV	Mari Arentz Østmo	28/8
cf33744_036.jpg	Profilfoto, S101	NV	Mari Arentz Østmo	28/8
cf33744_037.jpg	Planfoto, S108	NØ	Mari Arentz Østmo	28/8
cf33744_038.jpg	Planfoto, S109	SØ	Mari Arentz Østmo	28/8
cf33744_040.jpg	Planfoto, S107	S	Mari Arentz Østmo	28/8
cf33744_042.jpg	Lok 1, sjakt mot gårdstun	S	Mari Arentz Østmo	28/8
cf33744_043.jpg	Planfoto, S119	NV	Mari Arentz Østmo	28/8
cf33744_044.jpg	Planfoto, S105	N	Mari Arentz Østmo	28/8
cf33744_045.jpg	Planfoto, S110	Ø	Mari Arentz Østmo	28/8
cf33744_046.jpg	Planfoto, S112	S	Mari Arentz Østmo	28/8
cf33744_047.jpg	Planfoto, S111	N	Mari Arentz Østmo	28/8
cf33744_048.jpg	Planfoto, S106	N	Mari Arentz Østmo	28/8
cf33744_049.jpg	Arbeidsbilde, snitting av S117	S	Mari Arentz Østmo	28/8
cf33744_051.jpg	Planfoto, S111 og S112	NØ	Mari Arentz Østmo	28/8
cf33744_053.jpg	Profilfoto, S104	S	Mari Arentz Østmo	28/8
cf33744_054.jpg	Profilfoto, S116	S	Mari Arentz Østmo	28/8
cf33744_056.jpg	Profilserie gjennom S117	S	Eketuft Rygh, Bjørn Håkon	29/8
cf33744_057.jpg	Profilserie gjennom S117	S	Eketuft Rygh, Bjørn Håkon	29/8
cf33744_058.jpg	Profilserie gjennom S117	S	Eketuft Rygh, Bjørn Håkon	29/8
cf33744_059.jpg	Profilserie gjennom S117	S	Eketuft Rygh, Bjørn Håkon	29/8
cf33744_060.jpg	Profilserie gjennom S118	N	Eketuft Rygh, Bjørn Håkon	29/8
cf33744_062.jpg	Profilfoto, S110	Ø	Wooldridge, Kevin	29/8
cf33744_063.jpg	Profilfoto, S115	Ø	Eketuft Rygh, Bjørn Håkon	29/8
cf33744_067.jpg	Lok. 3, oversiktsbilde	N	Mari Arentz Østmo	29/8
cf33744_068.jpg	Planfoto, S19	Ø	Eketuft Rygh, Bjørn Håkon	29/8
cf33744_069.jpg	Planfoto, S19	S	Eketuft Rygh, Bjørn Håkon	29/8
cf33744_070.jpg	Planfoto, S20	V	Eketuft Rygh, Bjørn Håkon	29/8
cf33744_071.jpg	Planfoto, S21	V	Eketuft Rygh, Bjørn Håkon	29/8
cf33744_072.jpg	Planfoto, S22	V	Eketuft Rygh, Bjørn Håkon	29/8
cf33744_073.jpg	Planfoto, S24 og S23	NV	Mari Arentz Østmo	29/8
cf33744_075.jpg	Planfoto, S25	V	Eketuft Rygh, Bjørn Håkon	29/8
cf33744_076.jpg	Planfoto, S26	V	Eketuft Rygh, Bjørn Håkon	29/8
cf33744_077.jpg	Profilfoto, S26	V	Eketuft Rygh, Bjørn Håkon	29/8
cf33744_078.jpg	Profilfoto, S25, nordre del	V	Eketuft Rygh, Bjørn Håkon	29/8

cf33744_079.jpg	Profilfoto, S25 søndre del	S	Eketuft Rygh, Bjørn Håkon	29/8
cf33744_080.jpg	Lok 2, Planfoto, S120	Ø	Mari Arentz Østmo	30/8
cf33744_082.jpg	Planfoto, S120 og sjakt på Lok 2	Ø	Mari Arentz Østmo	30/8
cf33744_084.jpg	Profilserie, dyrkningsprofil og S120	S	Mari Arentz Østmo	30/8
cf33744_085.jpg	Profilserie, dyrkningsprofil og S120	S	Mari Arentz Østmo	30/8
cf33744_086.jpg	Profilserie, dyrkningsprofil og S120	S	Mari Arentz Østmo	30/8
cf33744_087.jpg	Profilserie, dyrkningsprofil og S120	S	Mari Arentz Østmo	30/8
cf33744_088.jpg	Profilserie, dyrkningsprofil og S120	S	Mari Arentz Østmo	30/8
cf33744_089.jpg	Profilserie, dyrkningsprofil og S120	S	Mari Arentz Østmo	30/8
cf33744_090.jpg	Profilserie, dyrkningsprofil og S120	S	Mari Arentz Østmo	30/8
cf33744_091.jpg	Profilfoto, S120	S	Mari Arentz Østmo	30/8
cf33744_092.jpg	Planfoto, S121	SØ	Mari Arentz Østmo	30/8
cf33744_093.jpg	Profilfoto, S121	SØ	Mari Arentz Østmo	30/8
cf33744_099.jpg	Lok 2, oversiktsbilde	V	Mari Arentz Østmo	30/8
cf33744_100.jpg	Lok 2, oversiktsbilde	SV	Mari Arentz Østmo	30/8
cf33744_103.jpg	Profilfoto, S103	Ø	Mari Arentz Østmo	30/8
cf33744_104.jpg	Profilfoto, S20	V	Mari Arentz Østmo	30/8
cf33744_105.jpg	Profilfoto, S22	N	Mari Arentz Østmo	30/8
cf33744_106.jpg	Profilfoto, S24 og S23	NV	Mari Arentz Østmo	30/8
cf33744_107.jpg	Profilfoto, S24 og S23	NV	Mari Arentz Østmo	30/8
cf33744_108.jpg	Planfoto, S18	V	Mari Arentz Østmo	30/8
cf33744_109.jpg	Profilfoto, S21B	V	Mari Arentz Østmo	30/8
cf33744_110.jpg	Profilfoto, S21B	S	Mari Arentz Østmo	30/8
cf33744_111.jpg	Profilfoto, S21	S	Mari Arentz Østmo	30/8
cf33744_112.jpg	Profilfoto, S21	S	Mari Arentz Østmo	30/8
cf33744_113.jpg	Arbeidsbilde, prøvetaking, Bjørn Håkon Eketuft Rygh		Mari Arentz Østmo	31/8
cf33744_114.jpg	Arbeidsbilde, prøvetaking, Bjørn Håkon Eketuft Rygh		Mari Arentz Østmo	31/8

8.6 ANALYSER

1

Høeg - Pollen, 876 842 262,
Helge Irgens Høeg,
Gloppeåsen 10,
3261 LARVIK

Larvik, 8/3-09.

Til Jan Henning Larsen.

Analyse av 6 kullprøver fra Røykenvika, Gran kommune, Oppland,
Tiltakskode 760056.

Lok. 1, P 10, S-117.

Det ble bestemt 30 biter. Alle var Pinus (furu).

Lok. 1, P 11, S-117.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Pinus (furu).

Lok. 1, P 13, S-118.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Pinus (furu).

Lok. 3, P 19, S-19.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Pinus (furu).

Lok. 3, P 20, S-21.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Pinus (furu).

Lok. 2, P 24, S-120.

Det ble bestemt 30 biter. Av disse var 14 Betula (bjerk)
og 16 Pinus (furu). Godt daterbart materiale 0,6 g.

Helge Irgens Høeg

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU – Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7491 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Larsen, Jan H.
KHM/Fornminneseksjonen/UiO
Postboks 6762, St. Olavs plass, 0130 Oslo

DF-4212

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	¹⁴ C alder for nåtid	Kalibrert alder	δ ¹³ C ‰
T-20094	P11, S117, Rossum Sørstua Gran, Oppland	Trekull Furu	4.0 g	1700 ± 80	AD250-430	-26.1*
T-20095	P13, S118, Rossum Sørstua Gran, Oppland	Trekull Furu	3.9 g	1730 ± 80	AD235-415	-26.1*
T-20096	P19, S19, Nes Øvre Søndre Gran, Oppland	Trekull Furu	5.5 g	1515 ± 75	AD445-635	-26.1*
T-20097	P20, S21, Nes Øvre Søndre Gran, Oppland	Trekull Furu	5.5 g	1670 ± 65	AD265-440	-26.1*

Dato: 06 JUL 2009

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Fred H. Skogseth

Steinar Gulliksen

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU – Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7491 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Larsen, Jan H.
KHM/Fornminneseksjonen/UiO
Postboks 6762, St.Olavs plass, 0130 Oslo

DF-4212

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	¹⁴ C alder før nåtid	Kalibrert alder	δ ¹³ C ‰
TUa-8038	P10, S117, Rossum Sørstua, Gran, Oppland	Treull Furu		1590 ± 30	AD425-540	-25.6
TUa-8039	P24, S120, Rossum Vestre, Gran, Oppland	Treull Bjørk		1745 ± 35	AD245-375	-26.5

Dato: 06 JUL 2009

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Pål Johan Svanem
Pål Johan Svanem

Steinar Gulliksen
Steinar Gulliksen

8.7 KART

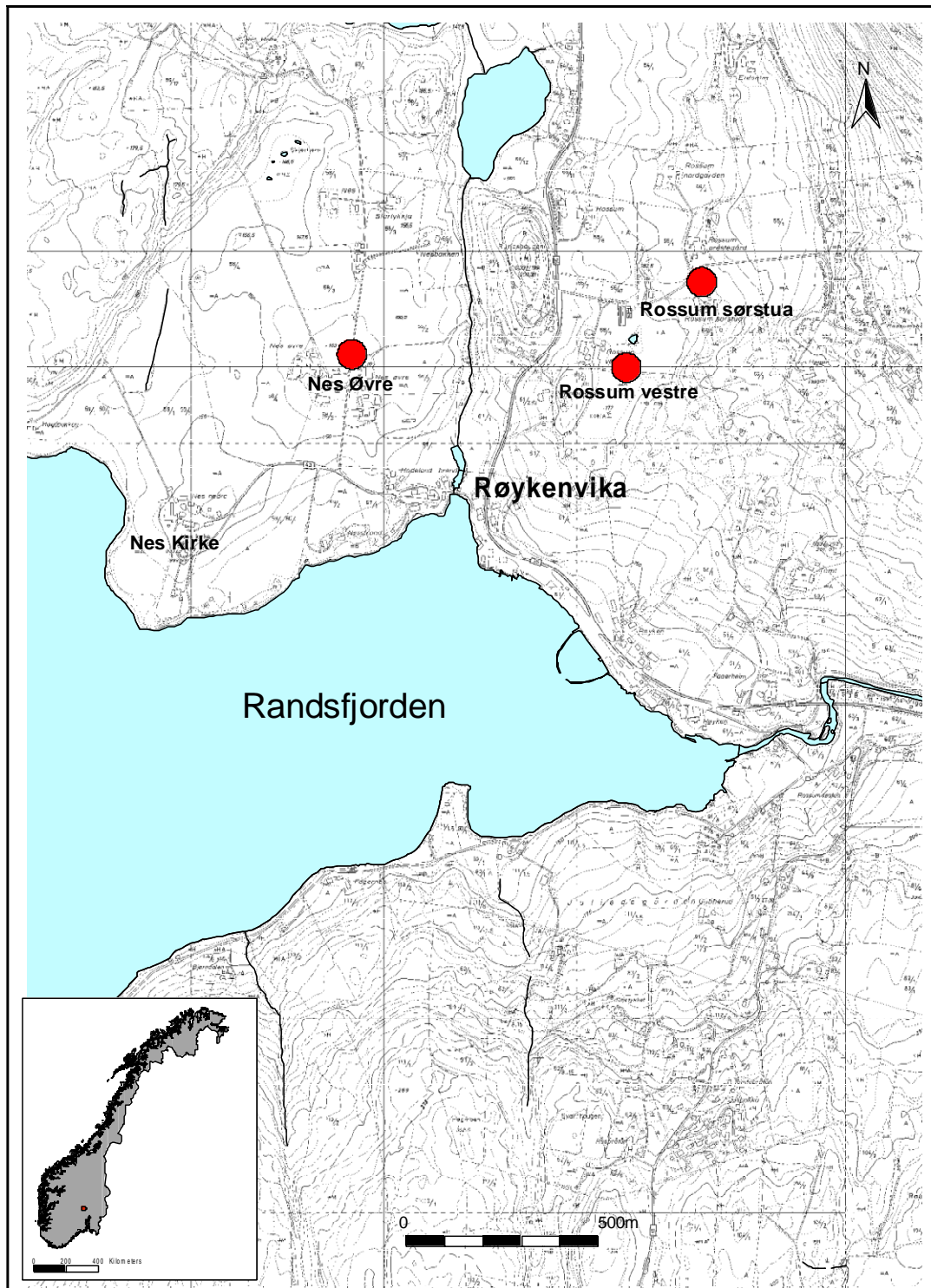

fig 1 Oversikt over lokalitetene

